

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ.

Хворост О.О., Гльоза В.В.

В умовах переходу України до ринкових відносин проблема безробіття набула значного масштабу. Це зумовлено складними взаємопов'язаними причинами, і в першу чергу розпадом СРСР, у результаті чого відбувся розрив економічних та виробничих зв'язків з Росією, зменшився ринок збуту, знизилась якість продукції. Все це призвело до падіння життєвого рівня населення, зростання безробіття та інших негативних явищ.

Значний внесок у проблему безробіття зробили зарубіжні та вітчизняні вчені: М. Макконелі, І. Оуен, Р. Сміт, І.І. Лукін та ін.

Безробіття – одна з найважливіших проблем у соціально-економічній сфері. Воно з однієї сторони негативно впливає на матеріальне становище людей, а з іншого – стимулює зацікавленість працюючих у підвищенні результатів їх праці. Тому подвійна сутність безробіття потребує глибокого та якісного аналізу як на рівні країни, так, і на рівні підприємств, трудових колективів.

На даний час ринок праці знаходиться в не передбачуваному стані, оскільки оцінити об'єм безробіття і соціально-економічні наслідки через відсутність офіційних статистичних даних практично неможливо. Тому метою соціальної політики, у першу чергу, має бути визначення реальних показників безробіття та соціальний захист населення (допомога безробітнім).

Рівень зареєстрованого безробіття в Україні помітно зріс з 1996 р., а починаючи з 2000 р. коливається в межах 4%, при цьому рівень загального безробіття (у тому числі незареєстровані безробітні) у середньому складає 9,1%.

Статистичні дані свідчать про великі масштаби безробіття, а тому необхідна важлива робота з розробки і реалізації програм комплексної системи соціальної підтримки і захисту населення. Значущість законодавства щодо захисту зайнятості населення визначається не тільки тим, що воно регулює становище всіх осіб, що працюють за наймом, але й тим, що воно здійснює безпосередній вплив на ефективність функціонування ринку праці, динаміку зайнятості і безробіття, добробут окремих груп робочої сили (здебільшого соціально вразливих).

Державний Фонд загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття створений для фінансування програм зайнятості населення, управління страхуванням на випадок тимчасової незайнятості, контролю за використанням коштів для надання соціальної допомоги.

Основні завдання Фонду: навчання звільнених та безробітних; сприяння працевлаштуванню; організація додаткових робочих місць.

Аналізуючи роботу Фонду можна помітити, що його діяльність є дуже важливою. Фондом проводяться модульні навчальні програми, громадські роботи, здійснюються заходи щодо посилення мотивації до праці безробітних, надається допомога безробітним (мінімальний розмір допомоги по безробіттю у 2004 р. становив 135 грн. – це близько 65,9% законодавчо встановленого обсягу заробітної плати).

Негативні моменти діяльності Фонду полягають насамперед у неповному надходженні до бюджету Фонду як штрафів і санкцій, так і страхових внесків, що сплачуються підприємствами, установами і організаціями.

У країнах з розвинутою економікою відбувається поступова відмова від жорсткого регулювання трудових відносин. Досвід цих країн свідчить про те, що ліберальна система зайнятості населення демонструє більш високі адаптаційні можливості. Ринок праці, звільнений від жорсткої регуляції, стає важливим фактором підвищення конкурентоспроможності національного ринку.

Таким чином, для координації роботи з приводу реалізації програми зайнятості необхідний такий план дій, який би врахував регіональні та галузеві особливості, демографічні аспекти формування ринку праці.

Отже, на мою думку, соціальна політика в Україні повинна бути спрямована на розробку теоретико-методологічних підходів і конкретизацію показників та ознак безробіття, попиту та пропозицію робочої сили, на працевлаштування молоді (для цього необхідно надавати детальну інформацію про ті спеціальності і професії, які користуються попитом у даному регіоні), на створення додаткових робочих місць, розвиток конкуренції. Процесу реалізації даних завдань сприятиме інтеграція нашої економіки у світову шляхом наближення чинних засад ринку праці до міжнародних стандартів.